

«Se partiren del torneig los --- dels scuts negres, e feren la via de lurs tendes; los quals seguiren lo senyor de Vergues e lo senyor de Sant Jordi, los quals foren *aleujats* en les riques tendes de Curial», *Curial* (NCL., 154.24); «tir' al hostal / d'aquella intrega / verge, sens brega, / humil --- / dels hostes cura: / mau se n'agreuja, / aquí t'alleuja, / aquí t'atura!», JRoig (*Spill*, 12786); *aleujar* també en una carta catalana del Cardenal de Mont-real al cambrer del Papa Alexandre Borja, any 1494 (*RHis*. ix, 486).

El mot entrà com a terme cavalleresc, amb el sentit propi d'acampar en tenda, que ens mostren encara ben clar exs. com el del *Spill*. Més tard, intensificant-se la influència francesa en el llenguatge militar, des de les guerres del S. xvi, la forma fou rectificada convertint-la en *alotjar*, que trobem, generalment, aplicat a tropa: de primer en el sentit d'acampar; després, amb l'entrada brutal dels Terços castellans i austríacs del segle xvii, amb intrusió dins els mateixos masos i cases: «*alofats* los soldats --- lo *alotjament* ---», ross. 1643 (*RLR* LXIII, 91, i cita de 1656 en *AlcM* etc.); i en cançons populars: «deu hores ja són tocades - 'neu a 'lloj-jà / —Com m'*alotjaré*, senyora?: vaig de camí: / vaig a fé una prometensa - a Sant Magi» (sembla del Penedès i del segle xvi), MilàF (*Romancerillo*, 530.8, 9); «s'ha fet soldat de cavall / --- / quant a Arbúcia va ser - aluego 'ns *alotjavan*» (c. 1822, *ibid.* 102.9). També en castellà va entrar amb el sentit etimològic de 'acampar en tenda', que és en el que encara es conserva en parts d'Amèrica.³

En els escriptors Renaix. ja no és més que 'hostatjar' [Lab. 1840]; *alotjat* 'vivint com a llogater': «Tenia la família a Barcelona, dona y tres criatures, *alotjada* en un segon pis de la Barceloneta», Bosch de la Trinx. (*De ma callita*, 6). *Alotjament*: de primer *alleujament*, com ho trobem repetidament en els poemes de Jaume i Pere Marc (ed. Pagès, 60, 54; Jeanroy, *Rom.* LXII, 287); *alotjament* [1390 i S. xiv, *AlcM*]. *Alotjada*. *Llotjador*. *Desalotjar*, encara modernament terme sobretot militar; *desalotjament*. *Llotjar*; *llojament*; *desllojar*.

¹ Ens consta *fulange* 'fullatge en un blasó' en un inv. arag. de 1426 (*BRAE* vi, 138) i encara que en últim terme venia del fr. antiq. *foillage*, la *u* deguda a la influència del cat. *fulla*, *fullatge*, revela que venia del català. — ² *Lontxa* Salvà, *Callosa d'E.* Sa. I, 143; II, 89, grafia inexacta almenys pel que fa a la *tx* per *j*. — ³ A l'interior argentí és de l'estil gausch: «formamos un campamento / --- / y cada cual *alojaba* / buscando reparo al viento», «Don Simón nos dió --- su última alvertencia: / ¡*alojen* muy tempranito!» (en el poema mendocí de L. Ceriotta, *En el Guadal de San Carlos*, 6, 2).

Llotós, *llostitat*, V. *lloj* *Llou* 'lloança', V. *lloar* *L(l)ou* (nàutic), V. BARLOVENTO (*DCEC/DECH*) *Lloua*, *llouer*, V. *llosa* *Lloure*, en tots dos sentits, *llourer*, V. *lleure* *Llúbia*, V. *llojta* i *lluvia* *Lluc*, V. *llucar*

LLUÇ, del ll. LŪCIUS, que si bé només hi consta parlant d'un riu, es tracta allí d'un peix quasi igual al lluç de mar. □ 1.^a doc.: 1313.

En una llista de peixos que es venien a Balaguer el 1313 (acompanyat de noms d'altres peixos de mar, no de riu): «per *luços* e aranyes, de cuaresma ---»; en una de St. Celoni: «bogues, luernes, congres, qui no sien de tall, emperador --- galls, gallines, espet, morenes, bonfols, e de *lusses* ---» (*BABL* XII, 422.147); també en fonts rosselloneses: «septem *lusses* sechs» any 1381, on l'adjectiu masculí *sechs* ens ensenya que *lusses* és plural arcaic del masculí *lus* (tal com *meses* 'mesos', *verses* 'versos' i anàlegs) i no pas cap femení; també aquest plural en una llista de 1379: «sarda, saytó, aladroch, sucles, gerrets, *lusses*» (*InvLC*) (no crec, doncs, que sigui un testimoni de *lluça*, que veurem infra). OPou registra «*llus*: lucius --- merluça o *llus* sec: asellus aridus --- *merlús*: azellus» (cf. *merla*: mérulus vel mérula) en la llista dels PEIXOS (*Tthesaurus Puerilis*, 65).

Avui, si no m'enganyo, s'usa encara en tot el domini lingüístic, crec fins en ross., en tot cas des del Cap de Creus (variants de denominació a la Costa Brava aplega Playa en *Proa* de Palamós, jul. 1960, 8-9, en llisteta que reproduirà a prop. de *tabanc* en *TAVEC*), fins a València, i a Eivissa i tot («*llús*: merluza, pescadilla», PzCabr.). Manllevat del català, el domini del mot segueix des d'Alacant pel cast. de Múrcia, on pronuncien *yus* o *llus* (GaSoriano).

³⁰ L'ús d'un mot paral·lel s'ha estès fins lluny dels nostres límits, si bé no pertot significa precisament el mateix. El veig en el gascó de les Landes, *lus* en un doc. de Saint Sever de 1480, si bé allà deu tractar-se d'un peix de riu, judicant pels peixos que l'acompanyen, com *tengues* ('tenques') i altres (Millardet, *Textos*, p. 118.5).

Al llarg de la Mar Mediterrània també és antic, i ja se cita en un trobador anònim i en Raimbaut de Vaqueiras («el pescador sí-us preiron com un *luz*», c. 1200), si bé allà no consta clarament si és peix d'aigua dolça o marina i Rayn. (iv, 116b) i el PDPF el prenen per allò («brochet»), és el lluç de mar almenys en la costa del Llenguadoc; ¹ a Provença el *TdF* només dona *lùci* i segons sembla és de mar, però d'altres espècies (i per allà ja hi ha concurrència de *merlús*, *merlan*, i noms semblants, que altrament en part ja no són la mateixa espècie); l'it. *luccio* és el peix d'aigua dolça, igual com el cast. *lucio*² i el basc *lutxo*, a Ustariz (bnav.), mentre que *lutxana* (diminutiu de forma normal en basc corresponent a *lutxo*; Schuchardt, *ZRPb.* xxxvi, 40; *BbZRPb.* vi, 25) és a Ondarrabia un peix semblant al bacallà, però més llarg.³ Així seguia fins al romànic de Dalmàcia, car d'aquí deu sortir el serbocroat *luč* o *luc* (o sigui *luis*), que és també el peix d'aigua dolça («Hecht», espècie de lluç o esturió, Skok, *ZRPb.* I, 508); el venec. *luzzo*, i les formes neogregues semblants, estudiades per Gustav Meyer (*Lat. Lehnw. im Neugriechischen*, 39), són també el mateix.

⁶⁰ En llatí ja tenim LŪCIUS en autors dels Ss. iv-v: